

TÖRTÉNETI LAPOK.

FELELŐS SZERKESZTŐ
K. PAPP MIKLÓS.

Megjelenik minden vasárnap. — Előfizetési ár: Félévre 6 f. Egész évre 12. f. — Szerkesztőségi iroda:
Lyceumi nyomda — Kiadó hivatal: Gr. Teleki Domokos ház nagypiacz.

Tartalom: Lapunk t. előfizetőihez. — Mednyánszky Jónás jelentései II. Rákóczy Györgyhöz és ennek anyjához. (VI. közlemény). Közli Szilágyi Sándor. — Diarium Vitae Aerumnosae Georgii Cserei. (X. s befejező közlemény). — Carafa Uram által Bécsbe küldött punctumok. — Deés város levéltára. (III. közlemény). Közli K. Papp Miklós. — Adatok az erdélyi ev. reformatusok egyházi történetéhez. (III. közlemény.) Közli Jakab Elek. — Adatok a Rákóczy forradalom történetéhez. Közli Jakab Elek. — Apafi Mihály leveles tárczájából. — Nehány falragasz 184 $\frac{8}{9}$ -ből. (III. közlemény.) — Tárca: Oklevelek. XI. (VIII. közlemény). Közli Szabó Károly.

Lapunk t előfizetőihez!

BCU Cluj / Central University Library Cluj

„Történeti Lapok“ mai számát még azon t. előfizetőinknek is megküldjük, kiktől a következő Okt. — Márcziusi félévre az előfizetéseket még nem kaptuk meg; jövő számunkkal azonban már megszüntetjük a lapot, miután nem állanak rendelkezésünkre fölösleges példányok.

A „TÖRTÉNETI LAPOK“

előfizetési ára marad a régi.

Egész évre . . . 12 f. | Félévre . . . . 6 f,

Évnegyedes előfizetést a kiadóhivatal nem fogad el.

Azon t. új előfizetők, kik lapunkból teljes számú példányokat óhajtanak, tisztelettel kérjük méltóztassanak minél előbb rendelkezni, mert kiadóhivatalunk könyvárusi uton fogja azokat értékesíteni felemelt árakkal.

A megrendelési összegek a „Történeti Lapok“ kiadóhivatalához utasítandók (Kolozsvárt, főtér, Gr. Teleki ház.)

K. PAPP MIKLÓS
a „T. Lapok“ szerkesztője és kiadója.

MEDNYÁNSZKY JÓNÁS JELENTÉSEI

II. Rákóczy Györgyhöz és ennek anyjához.

Közi: Szilágyi Sándor.

1657. aug. 26.

VII.

Kegyelmes asszonyom.

Alázatos szolgálatomot ajánlom nagyságodnak mint kegyelmes asszonyomnak. Az ur Isten kívánsága szerint lökí testi sok jókkal áldja meg nagyságodat kedvesivel egyetemben nagy boldogul.

Az nagyságod méltóságos levelét kegyelmes asszonyom, kit ezen hónap 15. napján iratni méltóztatott, tegnapi napon hozták kezemhez. Ezelőtt két hét alatt kegyelmes asszonyom két rendbeli leveleket küldtem, megirván bőségesen ide való állapotokrul, bánám hogy ha nem juthattak volna kegyelmes asszonyom kezéhez nagyságodnak, szükséges dolgokrul levén azok az irások. Urunk ő nagysága kijüvetele felül kegyelmes asszonyom sokat is hallunk, felette nehéz dolgokat is hallunk, mely nehéz conditiókkal hogy kellett ő nagyságának megbékélni, és az ki legnagyobb, már mostan eltűnt az egész föld evvel is, hogy az ő nagyságának tábora az tatárok által teljességgel semmissé tétetett és ki megmaradott, hogy mind rabbá esett az tatároknak, kikrül minemü hírek folnak itten, ezen levelemben includált irásokbul kegyelmes asszonyom nagyságod bővebben megértheti, csak az hírek kegyelmes asszonyom már nem csak ezen tartományokat eltűntették, de majd az egész keresztyén országokban elterjednek, melyek kegyelmes asszonyom nemcsak engemet, de minden nagyságtok jó akaróit annyira gyötrik, hogy azoltátul fogvást elmém meg nem csendesítettik, valamint nappali ugy az éjszakai időt is csak az nagy keserőségben túltvén, adta volna Isten kegyelmes asszonyom, hogy halálommal válthattam volna meg ezt az ő nagysága szerencsétlenségét, mivel az mennyire káros, de az gyalázatja tiszerte nehezebb; sokat hallunk kegyelmes asszonyom ide Dávidként, hol az

te Istened stb. de mindenekben csak az környörülő kegyes Isten akaratjának alája kell vettelnünk magunkot, ugy is akarja próbálni az Isten engedelmes voltunkot. Mivel penig kegyelmes asszonyom nagyobb félelem is van még hátra, kit én nagyságtoktól, ugy mint igaz hiv szolgája nagyságtoknak, el nem akartam titkolni, félő kegyelmes asszonyom, hogy az erdélyiek, kik rabbá estek, és kik otthon is vannak, el ne keseregenek ezen az szerencsétlen eseten és valami veszedelmes állapotrúl ne gondolkodjanak az portán, kit, más honnejd is félü, ne segítségk. Az hatalmas Istenért kegyelmes asszonyom legyen urunk azon, hogy az rabok az tatároktól megszabadittassanak, és sokáig ott ne legyenek, mert ha sokáig ott lesznek, semmi jót nem várok belüle, és haza hozatván, sérelmekrül megelégtessenek, füképen az népnek elég az sérelem kigyökereztessek szivekbül. És az portát is ő nagysága voltaképen megengesztelje, bizony kegyelmes asszonyom nagy félelem forog benne, ha az porta idein és ugyan voltaképen meg nem engeszteltetik, kit ugyan magához is hajtlassa, és kötelezhesse ő nagysága, mert én bizonyos helrül tudok, hogy az porta igen megsérüdtet, hogy hire nélkül lett az ő nagysága bemenetele, és most már hozzájárulván az az szerencsétlenség (ki egyéb aránt az szerencse forgására sokat épít) főképen ha máshonnejd is előkerül az alkalmatosság, az erdélyiek sérelme, bizony kegyelmes asszonyom nem kell tréfára venni, és az mint irám, mind az kettőnek hamar kell lenni, mind az rabok kihozásának (hogy ott sokáig ne legyenek, és lelket ne fújanak beléjük) mind az portának engesztelésével és hozzáhajtásával, mert ha az dolog megindul, nehéz lesz osztán megtartóztatni, sok segítője lehet minden felől, és visszahuzni osztán csak lehetetlen, most kell eleit venni, hogy meg se indulhasson és fűvében lenyompi, kit én ugy mint nagyságtoknak igaz szolgája, az ur Isten bizonságom benne, szivemnek igazságából és tisztaságából meg akartam jelenteni, legyen legyen kegyelmes asszonyom az Istenért nagyságotul is segedelem hozzá, mert bizony kezenséges az veszedelem. — Az német hadak kegyelmes asszonyom most is még Zóloznál vannak, az az hire ugyan, hogy vissza-

mennek Slesiában, és hogy erre az mi vármegyénken jünnek által, eléggé félünk, hogy erre az nagyságod ledniczei jószágán ne menjenek által, az ő bejüveteleknek okát tudom nagyságod Jakabfalvay uramtól értette, hogy peniglen most az az ur, ki Zákány uramnak irt, más okát írja, ugy szokott ez lenni, igen helesen irt nagyságod neki, ha penig vissza nem jünnek, hanem Kassa felé mennek, gondolkodásra való állapot, elválík egy két hét alatt, Prágából várnak ordinantiát, mit parancsol ő fölsége, kirül minapi levelemben is irtam nagyságodnak. Az mint nagyságod kegyelmes asszonyom ir az inquisitorúl, hogy Baksa uram Szántóruól irt volna, hogy elmúlt, nem is csodálom, az mint minapi levelemben is megirtam volt nagyságodnak, hogy érsek uram ő nagysága nehezli azon inquisitiót, és elhívén a miatt múlt el, hogy ő nagysága nem engedi. Az prokátorságra való ifjú legény felül az mint nagyságod ir, szeretettel bizony szeretnék, szegény praefectus uram is irt volt felüle, de látja Isten, nem kaphatni, szüken vannak erre is, ha valami jóra való találkozik, mindenféle kapják az urak az szolgálatra, ha kegyelmes asszonyom találkozhatik szerencsére, tiszta szívbül bizony azon leszek, hogy szerezzek. Az mint nagyságod kegyelmes asszonyom írja udvarbíró uramnak, Trstiany Márton adósságáruól, megadta-e és hova lett annak az pinze, kirül kegyelmes asszonyom most is csak azont irhatok mint azelőtt, hogy mivel ő azt az ötszáz forintot meg nem adhatta, az kezesek ellen kihozattam volt szolgabíró uramot, és az kezeseknek exequálták jószágokat azon öt száz forintba, és mivel nagyságod parancsolt azon öt száz forintbül Comenius uramnak száz tallért adni, az megadatott neki; viszont Dalmadj uram és hoffmester uram magok részérül tiz tiz tallért adattak Comenis uramnak, kit is azon pénzbül ő kegyelmének meg, hogy ottan Patakon az az husz tallér fizetésekbül tudódjék ki, és az husz tallér is azon pénzbül adatott, megint nagyságod parancsolt ugyan azon pinzbül posonyi oskolára adatni száz tallért, az is abbul adattott meg. Egy jobbágyfi van fent, egyik kezesnek száz tallérba, azt meg nem váltotta, mindenkor biztat, hogy kiváltja és még fent

van, azt osztán midőn kiváltják, hova parancsolja nagyságod fordítani, az nagyságod parancsolatjához alkalmaztatjuk magunkot az aránt is. — Cancellarius uramnak ő nagyságának az nagyságod levelét mingyárt megküldtem, magam örömet vittem volna meg ő nagyságának, de egy az, mostan nem is merek igen kijárni, az mint minapi levelemben is megirtam nagyságodnak, már is ugy értettem, ő nagysága elsiet ő fölsége után, bizonyos lovas emberemtül küldtem meg, ha Nitrán nem éri, tovább is megyen utána. Az barom árért kegyelmes asszonyom, elment volt tisztartó uram kapitán urammal, mivel megirták volt, hogy leteszik Szenczen, félelmesek levén az utak, drabantot is felest kellett vinniek magokkal, azonba ezen órában jüttek meg, csak hiában jártak, szabódván eleget az kezeskedők, hogy megbocsássuk, hogy őket is az olaszok megsalták, hogy meg nem adták az pinzt nekik, hogy az alá s fel járó hadak miatt el nem hozhatták, hanem negyedik hétre hogy bizonyosan leteszik, kit már meg kell várunk. Az öreg ember udvarbíró ki azelőtt volt, az ő számadásit az mint értem megküldte Jakabfalvay uram által Cheh Mihály uramnak. Mostan egyéb nem levén kegyelmes asszonyom, kirül kellenék nagyságodnak irnom; az úr Isten éltesse nagyságodat sok esztendeig jó egészségben. Költ Lednicze várában die 26. Augusti 1657.

Nagyságodnak alázatos

szegény szolgája

MEDNYÁNSZKY JÓNÁS m. p.

Kérem alázatosan nagyságodat kegyelmes asszonyom, méltóztatnék megparancsolni, juttatni urunknak ezen leveletem mentül hamarébb lehet, mivel igen szükséges.

Ezen leveleket csak most hozták Bécsbül, kérem nagy alázatosan nagyságodat, méltóztatnék megparancsolni, hogy Barcsay Ákos uramnak juttatnák.

Cancellarius uram ő nagysága ezen levelét is most hozták, de azt már az elütt irta volt, de az mostanira még nem jütt választ.

Igen fő csuyborterek találtatnak Bécs-

ben, kiknek kívánságok kegyelmes asszonyom mi legyen, im írásban küldték, tábori állapatra is elkelnének ezek.

(A magy. kir. kamarai levéltárban levő eredetiről.)

Diarium Vitae Aerumnosae

GEORGII CSEREI

Senioris de Nagy-Ajta. 1756. consignari ceptum.

1767.

(Vége.)

Erre B. Szentkereszti Sámuel Ur a kir. táblának actualis assessora a királyi tábla képibe így felelt:

Megértette az Excellentiád kegyes jelentéséből ezen királyi tábla, Felséges asszonyunk, örökös fejedelmünk kegyelmes parancsolatját alázatosággal, melyel méltóságos Gróf Bethlen Pál urat e törvényes táblájának előljárójává rendelni méltóztatott, csókolja azért elsőbben is Felséges asszonyunk anyai szorgalmatos kegyelmét, ki oly sok országos és terhes gondjai között roppant birodalmának kicsin részecskéjire is ezen kiterjeszteni leereszkedett, melyért hogy ő felséginek uralkodását hosszas esztendőkre jó Istenünk nem csak terjeszse, hanem Felséges házával egyetemben boldogítsa, ellenségein győzedelmeskedjék, mostani szomorúságában hathatósan vigasztalja, továbbra minden ellenkezőktől védelmezze, jobbagyi engedelmes hiveséggel kívánjuk.

Köszöni e felett a méltóságos guberniumnak a királyi tábla atyai kegyességét, ki minket Excellentiátok méltóságos személyekkel s tekintetes voltokkal ezen béavatás alkalmatosságával vigasztalt, teljes tisztelettel veszi a királyi tábla Excellentiátok kegyességét, oly sietve való fáradozását, Isten a méltóságos guberniumot Excellentiáttal egyetemben — Felséges asszonyunk s hazánk szolgálatjára és a mi örömünkre sokáig megtartsa, óhajtjuk. Tartsa pedig a királyi tábla dicsőségének méltóságos Gróf ur előállítását és azon készséggel fogadja, melyet ennek előtte való időkben az nemes házával választatásában kijelentett volt, minthogy uri

nemzetsége és érdemei azt cselekedték, egynek is társaságunkban ki nem maradt emlékezetiből, melyek szerént méltóztassanak Excellentiátok és Nagyságtok az ő felsége és méltóságos gubernium rendelkezéseit tökéletességre vihetni. Itt már az hitet letévén a méltóságos praeses ur az hit letétel után így perorált:

Két nevezetes dolgokról adaték ez úttal alkalmatosságom megemlékezni, egyik a mit Svetonius Augustusról megjegyzett, hogy t. i. midőn ötet a római nép a dictátorság hivatalának felvállalására erőltette volna, leterdepelve felső hosszú köntössét vállairól levette és a mellyit megmezítelenítve törekedett a népnek, hogy ezen hivatalnak felvállalására ne kényszergetnék, második pedig amaz nem tudom kitől és honnan indult hamiss vélekedés, mely szerént a keresztények között találtatván némelyek, a kik úgy gondolkodtanak, hogy a törvényeknek tudományában ki mennél jártasabb és költesebb volna, annál istentelenebb kereszténynek tarthatatnék.

Megvallom méltóságos Gróf instellator commissarius urak, hogy midőn az Excellentiátok fontos propositiojából, az mennyei és földi felségeknek arántom való végzéseket meghallottam, kevésbé tartóztathattam meg magamat, hogy az Augustussal nemcsak leterdepelve, nemcsak felső köntösömet vállaimról levette, *) hanem arcczal egészen a földre leborulva Excellentiátoknak és Excellentiád által az királyi Felségnek azon ne törekedjem, hogy ezen igen terhes hivatalnak kötelessége alól méltóztassanak engem kegyelmesen feloldozni.

De koránt is nem azért mintha ezen hivatalt a római dictátorsággal (melynek még csak emlékezete is gyűlölséggé lett volna) egyben hasonlitanám, sem pedig mintha én magamat jó kereszténynek nem tartanám, hanem ha az törvénynek tudományát kárhoztatnám, Tertulianussal külső rövid köntösömet hosszú papi palásttal cserélném fel, sőt inkább sokkal helyesebb és fontosabb okokra nézve, mert ha magáról ezen hivatalról gondolko-

*) Ez erdélyi muzeumban lévő példányban még a következő áll: és nemcsak mellemet megmezítelenítve, hanem stb.

dom, ezt igen nagynek, méltóságosnak és valósággal szentnek találom, mert bizony semmi nem egyéb ez, hanem az igazságnak felkenettetett főpapsága az királynak és hogy egy szóval kimondjam: az Istenek Isteninek ez földön képinek viselése.

Hogyha pedig ezen méltóságos királyi táblára fordítom szemeimet, úgy tetszik, hogy az egész római imperatorok alatt három nevezetes szakaszokban, sőt még annak előtte is a rómaiaknak szabad idejekben élt halhatatlan emlékezetű nagy törvénytudó bölceket látom ezen asztalnál letelepedve.

De keservesen jut még eszembe Gyulai Pálnak Sibrik Györgyhöz az váradi kapitányhoz írt amaz emlékezetes levele és ugyan ebben említett Themistocles historiája; és ha semmi egyéb nem volna is, egyedül csak Excellentiád méltóságos Gróf és praesidens ur! elegendő okom lehetne énnékem ezen hivatalról való idegenkedésre, mert ha meg gondolom, hogy Excellentiád is nem régiben ezen hivatalt a mi értünkre füleimnek hallottára és szemeimnek láttokra egész hazánknak micsoda megvigasztalásával és mely dicsőségesen viselte, úgy tetszik, mintha nem csak hallanám, sőt ugyan szemeimmel is lát-nám Excellentiád szájából mostan kijönni azokat az ígéket, melyeket a régiség a holdnak ellenébe festett napnak felibe szokott vala függeszteni. Successore Nascar — — —!

Mely szerént, midőn már megfontolom, hogy micsoda szent helyre, micsoda szent végre, kik közi, kiknek helyekben, de a mi mindezeket is feljül mulja: kinek képében, micsoda szent, de a mellett egyszersmind egyetlen egy lelkecském veszedelmével egybenkötötett hivatalra állítottam én elő, én t. i. a ki noha már a magamnak is nem tetsző vénségnek komor idejéhez szintén eljutottam, még is mindazáltal enynyi időre is, az tudományban alig tudtam anynyira menni, hogy megtudjam, hogy még semmit, semmit sem tudok, megvallom sokkal kisebbnek találom magamat és erőtlenebbnek gyengélkedő vállaimat, mintsem ez nagy méltóságú szent és terhes hivatalnak elviselésire elégséges lehetnék.

De még is ugyan csak nem csüggedek el telyességgel, mert biztat legelsőbben is

maga az Isten és hiszem, hogy a mint felséges asszonyunknak szívét arántam a kegyelemre hajtotta, úgy szintén a maga nagy erejét erőtlenségeim, — bölcsességit tudatlanságom mellé segédül fogja adni, — bizom továbbra a méltóságos királyi táblának is ahoz az atyafiságos szeretetihez és gratiájához, mely szerént engemet magához kapcsolni és bölcs tanácsai által erőtlenedéseimben gyamolgatni méltóztatik.

Minek okáért térdet fejet hajtván legelsőbben is a felséges király és fejedelmünk ily alávaló férgecskéiről megemlékezesit és kegyelmének ily bőv mértékben való reám lött kiárasztását imádom, hirdetem, magasztalom, és alázatos szívvvel hálálom, kivánom pedig egész buzgó indulattal, Isten ő szt. felsége éltit terjeszsze ő felséginek hosszas időkre, felséges házának birodalmát tartsa meg világ végiglen, uralkodását fundálja az igazságon és könyörületességen, adjon oly jó tanácsokat, kik ő felségit ne anynyiból féljék mint szeressék és szolgáljanak nem anynyiba a jutalomért, mint a jó lelkiismeretért, hogy így a kétfejű sasnak kettős mértékben adott bölcsességét és erejét az egész világ csodálja és rettegje, szárnyainak árnyékában való nyugodalmát az idegenek is ohajtsák, az egész kereszténység pedig és abban az ő felségek örök birodalmi lelki és testi szabadságokkal dicsekedjenek.

Hálálom továbbra, úgy oda fel az ő felségek szentséges oldalai mellett, mint szintén ide le hívéségesen szolgáló bölcs és nagy méltóságú tanácsosainak méltatlan személyemhez járuló kegyességeket, Isten ő Excellentiájokat s ő nagyságokat áldja meg oly erővel és tanácsal, mely szerént az ő felsége szolgálatját és örökös birodalmainak mind kettős békességét kimunkálkodhassák.

Örökös háladatossággal tartozom Excellentiátoknak méltóságos regius instellator urak! ezuttal is velem közölt kegyességekéért, Isten Excellentiátok életit tartsa meg közöttünk és tanácslását vezérelje a király felségnek hasznára s szegény hazánk gyamolgatására.

Hogy pedig a méltóságos királyi táblának csekély személyemnek elfogadására ily nagy kegyességit, szeretetit és jó kedvit

érthettem, azon vagyon nékem nagy örömem és ezt alázatosan köszönöm, nem tagadhatom, hogy egy igen erőtlen és sok fogyatkozásokkal telyes atyafi szolgájával egyesült e mai napon a méltóságos kir. tábla, de egyszermind olyannal, a ki ide egyebet nem hozott egy ártatlan és minden jó tanulásra kész szívnél, — kérem azért a méltóságos kir. táblát méltóztassék ezt töllem hasonló atyafiságos szívvvel elfogadni és maga bölcs tanácsát töllem meg nem vonni.

Végezetre pedig kérem Istenemet azon, hogy adja nékem a maga szent lelkét, kinek is. áldott vezérlése által egyedül csak abban gyakorolhassam magamat, hogy az én jó lelki esméretem nyilvánosságos lehessen, mind Isten, mind emberek előtt, hogy így azok a kik hozzám szeretettel viseltetnek, arántam vett jó reménységeknak megfelelhessenek, ellenségeimnek sziveket megnyerhessenem, felséges asszonyunknak pedig anyai kegyelmét, édes hazámnak, kedves nemzetemnek nem gyűlölségét és átkot, hanem szeretetét és áldását ne csak magannak, hanem egy pár gyermekeimnek is (kiket a közjóra szenteltem) nyerhessem és örökíthessem meg.

Juramentum Francisci I-mi Galliae regis ex lege Salica. Fol. 78.

Per Deum magnum et altum, per Sanct. Baptism. per Sanctum Johannem Baptistam, per fidem christianorum promitto et juro omnia quae novero aperta erunt altissimo Domino Sultano Solimano regnum DEUS fortificet, ero amicus sacr. unicus, et inimicus inimicorum, ero redemptor captivorum turcarum e vinculis hostium ejus nihil in mea parte fraudulentum erit. Quod si hoc non fuero, ero Apostata, mandator Sancti Evangelii, christinaeque fidei, praevaricator, dicam Evangelium falsum esse: negabo Christum vivere et matrem ejus virginem fuisse: Super fontem baptismatis porcum interficiam, et altaribus Praesbyteros maledicam, super altare fomicabor cum Luxuria et sanctorum patrum maledictiones in me recipiam. Ita me DEUS respiciat ex alto!

CARAFFA URAM ÁLTAL BÉCSBE
KÜLDÖTT PUNCTUMOK.

Ad Sacratissimam Caesaream et Regiam Majestatem Dominum Dominum nostrum Clementissimum Regni Transylvaniae humillima instantia, quam per Excellentissimum Dominum Antonium Comitem a Caraffa aurei velleris Equitem, Sacratissimae Caesareae Regiaeque Majestatis Consiliarium, Camerarium, Cavalleriae Generalem, unius Incltyti Regiminis Cataphractorum Colonellum, ac Hungariae, Armadaeque Caesareae in Transylvania existentis Commendantem, penes repositam in naturali et innata benignitate et clementia Suae Majestatis Sacratissimae fiduciam in sequentibus punctis, humillime porrigit Sacratissimae Suae Majestati.

1. Quatuor receptae Religiones, nullo unquam modo, tempore {et praetextu in suo libero exercitio turbentur, sed omnes Ecclesiae, Templá, Scholae, Parochiae in suis usibus, cultibus, terminis, proventibus, privilegijs et consuetudinibus hactenus usitatis, ita etiam eorum Ministri, in suo Ministerio, honore et libertate intacte conserventur. Sicut Serenissimus etiam Lotharingiae Dux gratiosissime super hoc nobiscum concluderat.

2. Celsissimus modernus Princeps Senior Michael Apaffi, ita etiam Junior a Nobis electus Michael Apaffi in suo Principatu, Authoritate, Titulo, Insignibus, libero Regimine et cujusvis nominis Proventibus non turbentur, sed juxta leges et usus Transylvaniae patrios conserventur, etiam post eorum fata libera maneat penes Transylvanos Principum electio juxta benignam Suae Majestatis Sacratissimae oblationem, qui etiam ea, qua moderni Principes Authoritate et Libertate frui et gaudere possint et a nemine, nisi a sola Caesarea et Regia Majestate debeant, ordineque omni loco et tempore Palatinos Regni Hungariae praeceant.

3. Ut nunquam in Transylvania erigatur Jus Patronatus et Sacerdotale secundum clementissimam Suae Majestatis Sacratissimae resolutionem.

4. Privilegia, donationes et collationes Principum antiquorum, modernorum et futurorum, ita etiam conventus capitulares leges.

et consuetudines patriae hactenus usitatae absque ulla innovatione sancte et intacte in suo vigore conserventur neque termini regni diminuantur.

5. Bona quae ad Transylvanos spectantem partibus Hungariae Transylvaniae annexis hactenus a Turcis reoccupatis vel deinceps reoccupandis iisdem restituantur.

6. Transylvanis in Regno Hungariae secundum justam eorum praetensionem Sua Sacratissima Majestas clementissime satisfactionem impertietur.

7. Transylvanis ubivis locorum liber quaestus concedatur.

8. Transfugae et proditores ab utrinque restituantur et nunquam aestimentur. Atque in conservationem majoris tranquillitatis falsi etiam delatores ne admittantur, imo si qui tales forent denominentur, delationesque eorum significantur, si qui rei certo comperti fuerint, juxta leges Transylvaniae puniantur.

9. Quandoquidem universum Regnum devotionem suam erga Sacratissimam Suam Majestatem et rempublicam Christianam supra vires est contestatum. Atque propter aliquot annorum quarteria et magnas contributiones jam nimis est enervatum; dignetur celsissime Sua Majestas Sacratissima ex innata clementia et paterno affectu ab ulterioribus quarterijs et portionibus immunitare. Atque juxta humillimas nostras oblationes, summa quinquaginta millium talerorum annuatim contenta esse.

10. Pace cum Turcis conclusa Transylvania bona securitate includatur. Atque ut milites Suae Majestatis Sacratissimae e Tran-

sylvania educantur, fortalicia praesidijs evacuentur et cum omnibus munitionibus Transylvanis restituantur. Ac interea donec educantur et evacuabuntur, si qui Transylvanorum sua bona in locis praesidiatis vel alibi habuerint, aut induxerint, aut educere voluerint, nullo afficiantur damno aut impedimento. Etiam que officiales Suae Majestatis Sacratissimae et cujusvis ordinis milites dum Transylvania menserint, nullo Regimini Transylvanico et proventui immiserant.

11. In casu metu hostium Celsissimi Princeps et Principissa cum tota Aula, ita etiam Regnicolae cujusvis ordinis in loca praesidiata cum omnibus bonis immittantur et honeste tractentur.

12. Ut indifferenter omnibus Transylvanis cujuscunque Status et conditionis, si quid factis vel scriptis hactenus contra Suam Majestatem attentavissent, generalem et perpetuam amnestiam largiatur Sua Majestas Sacratissima.

13. Quod Deus avertat si propter Turcas vel Tartaros Celsissimi Princeps vel Principissa, Magnates etiam et Nobiles Regni Transylvaniae subsistere non possent, dignetur Sua Sacratissima Majestas in Hungaria vel alijs suis Regnis tutum receptaculum, protectionem et provisionem impertiri, ad Suam Majestatem Sacratissimam confusientibus. Datum in Generali universorum Statuum et Ordinum trium Nationum Regni Transylvaniae et Partium Hungariae eidem annexarum congregatione. In oppido Fogaras die 1. mensis Junij Anno 1688.

(Másolata K. Papp Miklós gyűjteményében.)

DEÉS VÁROS LEVÉLTÁRA.

Közl: K. Papp Miklós.

(Folytatás.)

Folyó szám	O k l e v é l t á r g y a	Az oklevél kelt	
		hol?	mikor?
42	Mátyás király nyilt parancsa minden só-ispánokhoz, hogy a Déésieket királyi sóval Csetnekig szabadon bocsássák.	Datum Budae feria 6-a pr. p. f. nativit. b. Mariae virg.	1466. Septemb.12.

Folyó szám	Oklevél tárgya	Az oklevél kelt	
		hol?	mikor?
43	Mátyás király nyílt parancsa, mely által a Déési, és Déésaknai sóhordókat (celler, cellerista) a besorozástól, és az arrai kényszerítő minden módoktól mentté teszi. *	Datum in Komárom feria 4 pr. p. f. omnium Sanctorum.	1466. Novemb. 5.
44	Mátyás király nyílt parancsa Bozyni gróf János vajdához, hogy a Déésieknek a Desőffi (Bánffy) két László (vécsi és Disznajói), úgy Disznajói Bánffy Zsigmond, és Szentmargitai Desőffy János erdeihez való jogukat törvény útján határozná el, mindkét fél kihallgatásával. *	Datum Budae in festo beator. Philippi et Jakobi apost.	1467. Majus 1.
45	Mátyás király nyílt rendelete, mely által Déés, és Déésakna városait, mivel a Szentgyörgyi gróf János Vajda féle lázadásból részt nem vettek, minden közteher alul örökre felmenti. *	Datum Cibinii in festo undecim millia virginum.	1467. October 21.
46	Tót István Déési bírónak a város nevébeni ellenmondása, nehogy Mátyás király Somkút helységét Szerdahelyi Kis Jánosnak, és Mihálynak a György fiának adományozza. BCU Cluj * Central University Library Cluj	Sabbato proximo p. f. b. Mathiae ap.	1468. Februar 27.
47	Déés városa részére Beke, Somkút helységre az ebbeni vámra, és városi gázlóra nézve iktató-parancslevél. *	Datum in Kluswar feria 1-a prox. ante f. b. Antonii conf.	1468. Januar 12.
48	Mátyás király Déés városának vám mellett felállítható hidas-szabadalmat engedményező levele. *	Datum Budae in f. b. Joannis ap. et Evang.	1468. Decemb. 27.
49	Mátyás király parancsa az erdélyi vajdákhöz, hogy Tót István Déési bírónak Drági Zsigmond által a Vajdaházi erdőben történt megveretéséért, s károsításáért, eleget tegyenek. *	Datum Budae in festo beati Gregorii Papae	1471. Martius 12.
50	Mátyás király Déés, és Déésakna városokat idegen vám fizetésétől mentesíti. *	Datum Budae in festo beati Gregorii Papae	1471. Martius 12.
51	Mátyás király nyílt levele, melyben a Déési sóhajósoknak Szathmárig, és Szolnokig való vitelért minden só után 46. arany forintot, és 200 kósót adati rendel. *	Datum in Koloswar die dominico pr. p. f. apparitionis beati Michaelis arch.	1471. Majus 12.
52	Mátyás király rendelete, melyben a Déési sóhordóknak előbbi béröket 200. darab kósóval megneveltetni parancsálja. *	Datum Budae in festo beati Laurentii mart.	1473. August. 13.

Folyó szám	Oklevél tárgya	Az oklevél kelt	
		hol?	mikor?
53	Bonczidai Balogh Litterati Albert részére Losonczy Bánffy András Váradi kanonoknak, és testvéreinek az- iránti adomány levele, hogy amaz Bonczidai telkéhez tetszés szerint telkeket foglalhasson. *	Datum 2-o die festi b. regis Stephani	1473. August. 21.
54	Mátyás király Déés, és Déesakna városokat a köz- teherviseléstől mentesíti; illetőleg e felett 1474-ben február 26-án adott szabadalmát megerősíti. *	Datum Budae 8-o die festi sacra- tiss. Christi.	1475. Junius 1.
55	Mátyás király nyílt parancsa, melyben a Déési só- szállítókat sehol, és senki által meg nem vámoltnai a legkeményebben rendeli. *	Datum Budae 2-o die f. b. Erasmi mart.	1475. Junius 3.
56	Mátyás királynak szabadalmi levele, melyben a Déésieket a katonáskodás terheitől mentesíti. *	Datum Budae fe- ria 4-a pr. p. f. beator. Viti, et Modesti mart.	1478. Junius 17.
57	Mátyás király rendelete, hogy ha azon földesurak, kik a Déésieket útvámmal terhelik, e jogukat be nem bizonyítanak, attól fosztassanak meg. *	Datum Budae feria 3-a pr. p. f. assumptionis Vir- ginis Mariae.	1478. August 18.
58	Mátyás király parancsa Izbwgya-i István, és Han- gach Mihály volt Déési kamaraispánokhoz, hogy az ot- tani sóvágóknak, és hordóknak eltartóztatott béröket haladéktalanul megfizessék. *	Datum Budae fe- ria 5-a pr. ante f. beati Augustini Eppi. et conf.	1478. August. 27.
59	Mátyás király parancsa Geréb Péter vajdához, hogy a Pongrács János, Drágfy Miklós, és Szerdahelyi Kis János oláh jobbágysai által okozott hajó, és sóbeli kárt a Déési sószállítóknak részére, amazok földesurain fel- hajtja. *	Datum Budae feria 6-a pr. p. f. decollationis b. Johannis Bapt.	1478. Septemb. 4.
60	Mátyás király rendelete, hogy a Déésieket aprólé- kos, főleg a polgári törvényszéket illető peres ügyekben, szentegyházi törvényszék elébe senki ne idézhesse. *	Datum Budae feria 4-a pr. p. f. b. Marci Evang.	1479. Aprilis 28.
61	Mátyás király szabadalmi levele, melyben a Déé- sieket minden útvám fizetéstől mentesíti. *	Datum Budae feria 4-a pr. p. f. b. Marci Evang.	1479. Aprilis 28.
62	Déés városi bizonyítvány, hogy özvegy Tót Ist- vanné Ágnes Deberke pataka melletti kaszálóját War- solgy Péternek eladta legyen, mely később Szentlélek kápolna sajátjává lett. (Folytatása következik.)	Datum in . . . . f. . . . a ante f. s. Lucie virg.	1487. .....

A D A T O K

az erdélyi ev. reformatusok egyházi
történetéhez.

Közli: Jakab Elek.

III.

Gróf Bán'fi György erdélyi kormányzó által
Theophil oláh püspöknek adott püspöki megerősítő
levél 1692-ből.Confirmatoria Episcopatus Theophili Episcopi
Valachorum.

Nos Georgius Bánffy de Losoncz a Sacratissima Caesareae Regiaeque Majestate Confirmatus Transylvania Gubernator, et ejusdem ab eadem Majestate ad hujus Regni administrationem Ordinatum Regium Gubernium.

Memoriae commendamus tenore Praesentium significantes quibus expedit universis, quod cum nihil Christianis Principibus et illorum vices gerentibus aequae dignum, nihil officio suo magis consonum videretur, quam Populorum Gubernationi Suae Divinitus Concreditorum salutis internae et externae maxima Sollicitudine invigilare: Quantumvis enim ad bene vivendum, Rem publicamque tranquille moderandam Clavo Regiminis externi incumbere Summe necessarium existat, Verum tamen salutis internae Populorum Cura tantum praestat, quantum Anima Corpus praecellit; Illa si quidem rebus humanis tanquam Caducis rejectis, ea meditatur, quae Caelestis requirit beatitudo, mentem que nostram ad Deum elevat. Hanc vitae supremae et sempiternae Curam ac modum dum saepe saepius in Animo revolvimus, occurrit nobis sollicitudo, qua erga fidelium S. C. Regiaeque Majestatis Domini Domini nostri Clementissimi Subditorum Valachorum Graecorum Rascianorum ex officio nostro obligamur, nempe ut Episcopum vel Vladicam Theophilum juxta Constitutiones approbatas Transylvaniae et Consuetudines ac libertates illarum Ecclesiarum hactenus practicatam electum ac Consecratum in suo Episcopatu vi Gubernii nostri a S. C. Regiaeque Majestate Benignissime nobis dati Confirmaremus, ut ita ille modo hactenus usitato suo officio melius defungi possit.

Quocirca ipsum THEOPHILUM | in Episcopatu omnium illarum Ecclesiarum Graecarum Valachicarum et Rutenorum quae sub piae memoriae principibus Transylvaniae Episcopis Valachicis Transylvanicis subjectae fuerunt, sub Conditionibus in illis temporibus illis praescribi solitis et hic inferius insertis ex debito et autoritate officii nostri a S. C. Regia Majestate nobis Confirmati Confirmandum duximus, nempe:

Primo. Quod Sacro Sanctum Dei verbum juxta Sacros Bibliorum Codices tam Dominicis quam aliis diebus festis, tum in Ecclesiis suis, tum ad Funera, tum vero alibi ubicunque locorum desiderabitur, vernacula praedicabit, praedicarique per quosvis alios quoque Pastores procurabit ac faciet.

Secundo. Quod Catechismum ipsis jam exhibitum recipiet, recipique per alios curabit, juxta cumque Juventutem ipsam tum ipsemet diligenter docebit, tum per alios doceri faciet.

Tertio. Quod Baptismi Sacramentum juxta institutionem Domini nostri Jesu Christi aqua Simplici in nomine, Patris, Filij, et Spiritus Sancti administrabit, et per alios quospiam administrari faciet.

Quarto. Quod Sacrum, Caenae Domini Sacramentum, quod Communionem vocamus, perinde juxta institutionem Domini Nostri Jesu Christi vino ac pane administrabit et per alios administrari faciet, idque adultis duntaxat et integri judicii atque vitae haud profanae hominibus participabit, participarique faciet.

Quinto. Quod Divinam Domini Nostri Jesu Christi Majestatem, qui est noster unicus Salvator atque Mediator apud Patrem, Divino prout Christianum hominem addeceat, venerabitur Cultu, venerarique eodem modo per alios faciet, Sanctos vero etiam debito honore prosequetur prosequique faciet.

Sexto. Quod Cruces et Simulacra in Templis collocata non cultu aliquo religioso colet, verum pro ornaculis duntaxat Templorum ac memoria Passionis Domini habebit, haberique faciet.

Septimo. Quod Ceremonias ad tumulos vel Sepulturas evivis migrantium juxta receptum Christianorum morem ac Consuetudinem adhibitis, ubi necessum foret, Concio-

nibus ac Cancionibus Sacris peragi faciet, Superstitiones autem illas aniles nequaquam approbabit vel docebit, approbarique vel doceri faciet.

Octavo. Quod Personas Sacrosancti Matrimonii vinculo Copulandas, tribus ad minimum ante Copulationem diebus infrequenti Ecclesiae Caetu, publicatis, ac per quoslibet Pastores sibi subjectos, ubilibet et in quibusvis ipsorum Ecclesiis publicari faciet, ac si nihil vitii, quo Copulatio eorum futura impediri possit, de iisdem inaudiatur, Copulabit libere. Quae vero jam sunt invicem Copulatae, ambae Sancte Cohabitent, et si quae perfide se invicem deseruerint et utraque earum in hoc Regno Transilvaniae vel partibus eidem annexis vivere comperiat, nullo pacto, nullaque de causa eas divortiet, verum in eo casu, cum alter altero perfide deserto, ad exterarum ac longe distantium oras se contulerit, nec ullus certus de eo rumor inaudiatur, tandem exacto quatuor aut quinque circiter Annorum curriculo, juxta usitatum Ecclesiarum Hungaricarum Orthodoxarum morem et Consuetudinem liberam parti innocentiam et desertam dabit, ac dari procurabit nubendi potestatem.

Nono. Quod nefandae ac profanae vitae homines publicosque malefactores ab Ecclesia ac communi fidelium Caetu, excommunicatos ac omnino exclusos habebit, haberique per alios procurabit atque illis usum Cultus Divini publicum non permittet vel permitti patietur, quo ad usque iidem poenitentiam Sceria immediate Deum in primis post Ecclesiam sibi praeconciliatam habuerint, resipuerintque.

Decimo. Quod illos, qui ex Valachis sive Ecclesiasticis, sive Plebeis instinctu Sacrosanctam veram fidem orthodoxam amplexi, se se Episcopatu adiunxerint Orthodoxo, eos nullo modo turbare vel molestare clam, vel palam attentabit, per aliosque attentari permittet, quin eosdem aequae ac sibi parentes paterna charitate prosequetur, neque contra eosdem apud Populum quidquam aduersi molietur, vel per alios quospiam moliri patietur.

Undecimo. Quod singulis annis universis officio ejus Vladicali subexistentibus Pastoribus Generalem indicet Synodum, ubi si in negotio Religionis quidpiam ardui occurrerit,

extunc, obstrictus sit una cum senioribus suis Reverendum etiam Dominum Episcopum Orthodoxum Hungarum modernum vel futurum super eo Consulare, Censuramque ac Consensum ejusdem ratum et acceptum habere.

Duodecimo. Quod seniores ex unanimi voto et suffragio Consistorii eliget, eligique faciet, neque quempiam eorum pecunia vel quovis numere corruptus officio privabit, vel privari permittet; verum si qui eorum excessum aliquem commississe vel quovis modo a justo officii sui tramite declinasse comperti fuerint, justo juris processu tales ex officio degradabit, Rem totam praenotato etiam Domino Episcopo orthodoxo communicando. Et qui tandem ad subeundum munus hujusmodi Senioratus dignus fuerit visus, Pastoribus etiam ejusdem Diaecesaeos vel Districtus aut Comitatus maxime vero praelibato Domino Episcopo Orthodoxo consentientibus eligetur ac in locum ab officio remoti surrogetur.

Decimo tertio. Quod temporibus Visitationum Generalium Ecclesiarum passim in Regno Transilvaniae sub jurisdictione sua existentium fiendarum ac celebrandarum causas, si quae graviores occurrerint, una cum senioribus sibi adjunctis decidet: quorum iudicio si qua partium litigantium contenta esse noluerit, extunc eandem maturius revidendam ad Sedem Judicariam Albensis Vladicae ejusdem per viam appellationis provocare valeat, ubi adhibitis senioribus paulo pluribus, causas easdem denuo discutiat ac decidat, censura quoque ac consilio saepe nominati Domini Episcopi Orthodoxi usus vel utendus.

Decimo quarto. Quod nullum Hungarorum Matrimonii vinculo copulabit vel copulari faciet, neque quemquam eorum separabit vel separari faciet, neque infantes eorum baptisabit, atque defunctos sepelliet, neque aliis eam peragendi dabit potestatem, hoc unico excepto casu, si scilicet quispiam ex Valachis aliquam ex Hungaricis mulieribus vel puellis ac Virginibus in uxorem sibi desponsaverit, ejusque foret animus, ut per Pastorem Valachicum copuletur. Quas quidem universas et singulas conditiones si quis eorum vel in toto vel in parte violasse compertus fuerit; prima quidem vice sex florenis, secundo decem et duobus florenis hungaricalibus mule-

tabit, Tertia denique in id ipsum temere impingentes ex officio degradabit.

Decimo Quinto. Quod praeterea sicut et alij omnes S. C. Regiaeque Majestatis in Transylvania Subditi Suae Majestati homagium praestare, et illud Constanter observare tenentur, pro censu vero Annuali Pelles Marturinas triginta et duas, ac Lynceas duas juxta usum hactenus observatum ex Benignitate Suae Majestatis nobis et in hoc officio successoribus nostris dare teneatur.

Decimo Sexto. Ut Scholae ubi fieri potest inter Valachos praecipue in Monasterio Alba Juliensi, Comitatus Hunyadiensi et Maramarusiensi, itemque in Districtu Kőváriensi erigantur; in quibus primum Lectionem et scriptionem lingua ac literis Valachicis Juniores streuuo doceantur, adhibita deinde ubi commode fieri potest Latine Linguae Cultura.

Decimo Septimo. Ut in hunc finem recte consequendum Valachica Typographia Albae Juliensis quam tocius pristino splendori restituatur, cujus ope libri utiles praecipue sacri evulgentur et sufficientur multiplicentur in nationis Valachorum lingua.

Decimo Octavo. Ut illi Pastores Valachici, qui praeter Rascianam literaturam nihil murmurant, in Templo cum summo suo suorumque Salutis detrimento, neque praeterea vel summe necessarios ad salutem Christianae Religionis Articulos vel sciunt vel scire volunt, ut ut aliquoties more et modo Christiano admoniti sint, e statione sua moveantur, ut tum loco ipsorum, tum ordinarie in Ecclesiis Valachicas instituendas ii Pastores promoveantur, qui literaturam Valachicam colent et in necessariis Christianae Religionis fundamentis scopo convenientem notitiam habent.

Decimo Nono. Ut Episcopus Valachicus non solum in Pastorem ac senioremem Valachicorum ad Suum Ministerium Ordinatione, ac indignorum depositione ac poenitentium reassumptione Generali Visitatione Ecclesiarum Valachicarum revisionem arduarum Causarum Ecclesiasticarum sed etiam in dictione ac directione Synodi generalis Valachiae a praescripto Episcopo Orthodoxo Transsylvano dependant, finitaque Synodo Valachica in Synodo Orthodoxorum Evangelicae Religionis Reformatae Pa-

stor Hungarorum ad nutum praenominati Episcopi personaliter cum certis sibi adjunctis comparent, partim ut res in sua Synodo decisae maturae revisioni subjiciant, partim ut Religionis verae Processuumque Ecclesiasticorum majorem notitiam addiscant, suosque deinde iisdem instituere valeant ex Nostra in bonum christianitatis publicae promovendum propensione, ac praecipuorum nostrorum consiliariorum consensione praenominatarum Ecclesiarum Valachicarum Episcopo, Senioribus, Pastoribusque sub animadversione superius declarata observari, ut justum et aequum duximus ita serio mandamus.

Dantes et concedentes eidem Theophilo plenam atque omnimodam in Ecclesiis seu Diaecesibus Jurisdictioni suae subjectis ea, quae muneris sui esse censebuntur, rite et legitime peragendi ac exequendi, Ecclesias moderandi, causas matrimonii cognoscendi, errata Ministrorum vitae dissolutae corrigendi, doctrina, pietate, et morum integritate munus Ecclesiasticum administrandi, personas habiles assummendi, minus vero idoneus recipiendi et alia quaecumque ad suam pertinent vocationem juxta morem et consuetudinem, quae tamen doctrinae Divinae contraria ne sint, praemissisque conditionibus omnino corresponspondeant, administrandi, et suis legitimis proventibus, ac redditibus fovendi. Iis nimirum, quibus alij Ecclesiarum Valachicarum Graecarum et Rascianarum Superintendentes praedecessores ejus antiquitus introductis usi sunt, ut a singulis Pastoribus suae Jurisdictioni subjectis singulis florenos annuatim exigere consueverint, sic etiam ipsi a singulis Pastoribus Ecclesiarum Valachicarum in praeallegatis Comitatus Districtibus, Sedibusque Siculicalibus et Saxonicalibus, excepta tamen Terra Fogarasiensi, singulos florenos exigendi potestatem prout damus, conferimus et confirmamus praesentiorum per vigorem. Quocirca Spectabilibus, Magnificis, Generosis, Egregiis et Nobilibus supremis, et Vice Comitibus Judiciumque quorumcunque Comitatum, item Capitaneis et Judicibus Regiis Supremis, Vice Judicibus Regiis quarumlibet Sedium Siculicalium, nec non Praefectis, Provisoribus, et Rationistis Bonorum, Capitaneis ac Castellanis Arcium, Generosis

etiam, Prudentibus ac Circumspectis Magistris Civium, Primariis Regiis ac Sedium Judicibus, Villicis Veterisque juratis Civibus ac Senatoribus quorumcumque Districtuum et Sedium Saxonicalium modernis scilicet et futuris quoque pro quovis tempore constituendis eorumque omnium vices gerentibus, cunctis etiam aliis quorum videlicet interest seu intererit, cum respectu et affectu cuique competente significamus et demandamus harum serie ex autoritate a Sacra Caesarea Regiaque Majestate nobis confirmata, quatenus praefatum Theophilum dictarum Ecclesiarum Valachialium Graecos, Rascianos et Valachos ritus observantium in omnibus Comitatibus et Sedibus ac Districtibus, in quibus praedecessores ipsius Episcopi Valachici suam Jurisdictionem officio suo competentem exercuerunt, hunc quoque superintendentem seu Vladicam sub praerecensitis Conditionibus agnoscere atque admittere debeatis ac teneamini. Ita, ut Ecclesiis suis invigilando, publice Ecclesias curet, moderetur, in suove officio legitime procedat, scandala corrigat et excedentes, a tramiteque recti exorbitantes digna paena puniat, eos nimirum, quibus alii Ecclesiarum Valachicarum Graecarum et Rascianarum Superintendentes sive Vladicae praedecessores antiquitus introducti usi sunt, ut a singulis sacerdotibus suae Jurisdictioni subjectis singulos florenos Annuatim exigere consueverunt, sic etiam ipse a Singulis Pastoribus seu Sacerdotibus Ecclesiarum universarum superius declaratarum muneri suo Vladicali commissarum, ac in antea dictis Ditionis nostrae partibus in quibusvis scilicet Comitatibus, Districtibus, excepto Fogarasiensi, ac Sedibus Siculicalibus et Saxonicalibus habitarum singulos florenos annuatim exigere pro seque percipere valeat atque possit. In cujus rei memoriam firmitatemque perpetuam praesentes literas nostras pendentes et Authentici Sigilli nostri munimine roboratas memorato Theophilo gratiose dandas duximus et concedendas. Datum in Civitate Cibiniensi Die etc. *)

*) Az erdélyi volt kir. kormányzék lly czimú királyi könyvéből: Liber Regius Seculi Prioris pag. 14—24.

ADATOK A RÁKÓCZI-FORRADALOM TÖRTÉNETÉHEZ.

Közli: Jakab Elek.

IV.

A Rákóczi-forradalomkor a császár hűségében megmaradt vagy arra visszatért kolozsváriak hivatalos névsora.

Qui post exortam tumultus occasionem primi redeuntes fidelitatem amplexi, in eadem perseverarunt.

Macskási. *)

Qui quamvis binisatiam vicibus ab hostibus obventi iisdem se intermiscere necessitati, nunquam tamen e Patria cum iisdem egressi sunt, sed in suis habitationum locis persistentes fidelitatem amplexi, fideles se prestiterunt.

— — — — —
— — — — —

Qui ab inimicis oppressi sedibusque suis abacti, Patria exire necessitati sunt, sed inde occasione diversis quaesitis domum suam reversi, fidelitatem amplexi sunt, et adhuc usque fideles existunt.

— — — — —
— — — — —

Qui dedita Civitate Claudiopolitana Rebellibus se intermiscere necessitati sunt, sed Civitate iterum a Suae Majestatis militibus reoccupata, fideles se exhibuerunt.

Ladislau Mikola.

Ladislau Suki.

Petrus Rákosi.

Joannes Erdélyi.

Josephus Kurtány.

Petrus Serédi.

Franciscus Veszprémi. *)

*) A kir. volt erdélyi kormányzék levéltárában levő eredetiből. Ugy látszik ez 1709-ből való titkos jelentéstétel, a minck irott mintája volt, négy pontot foglalt magában, az elsőre csak egy név: Macskási — jelentetik be, keresztnév nélkül, a második két pontra nincs felelet, a negyedikre néhány benlakó ur és polgár van megnevezve. Aláírás rajta nincs, kívül ez áll rajta: Allatae 1-a may 1709. Cibinii.

APAFI MIHÁLY FEJEDELEM LEVELES TÁRCZÁJÁBÓL.

I.

Michael Apafi Dei gratia Princeps Transylvaniae, partium regni Hungariae Dominus, et Siculorum Comes etc.

Generose fidelis nobis grate; Salutem et gratiam nostram.

Bizonyosan informáltatánk, hogy [Kegyelmed szegény Ebeni Uram defectusán Szent Mártonhoz hozzá nyult volna, s immár belé is szállott és az szegény Ur tisztartását meg is fogatta; micsoda okoktól viseltetvén cselekedte, maga tudhatja ugyan jobban; de mi úgy tudjuk, hogy Kegyelmednek semmi jussa hozzá nincsen, s nem is Kegyelmednek adtuk volt, sőt azt is tudjuk, hogy Ebeni Uramnak csak vita durante engedték volt birnia. Azért ez commissiónk által parancsoljuk Kegyelmednek serio, supersedeáljon tőle, rajta ne kapdosson, róla kezét és minden közit vegye le, az tisztartót eressze el, az jószágból kimenjen mindjárt, az miket belőle el talált volna hordatni is, visszahordassa és bocsássa emberünk kezében, egyébaránt ha mi nagyobb dolgok következnek miatta, okoztassék maga vakmerősége, nem mü. Secus nec facturus. Datum in Civitate nostra Alba Julia, die 2. Octobris Anno 1666.

M. APAFI m. p.

Külczim: Generoso Joanni Was de Czege etc. Fideli nobis dilecto.

Kivül. 9. Octobris hozták hozzám Szász Czegőben ezt az Urunk commissióját. Falusi birák mindjárt éjjel nappal küldjétek Czegőben 12 forint birság alatt.

BALOGH JÁNOS m. p.

(Eredetije a gr. Wass család czegei levéltárában.)

II.

Michael Apafi Dei gratia Princeps Transylvaniae, partium Regni Hungariae Dominus et Siculorum Comes.

Generose Fidelis Nobis dilecte, Salutem et gratiam nostram!

Hatalmas császáruunk és fővezér Urunk

szorgoztató levelek most érkezvén ujalag egy Kapucsi Passa által a Fényes Portáról, melyekben parancsolják, hogy hatalmas császáruunk fényes táborára ez esztendőben is hova hamarébb ez hazából hatszáz szekér liszt és árpa éléseket szállíttassunk fogyatkozás nélkül. Melyeknek is rendelésre és effectuálására becsületes Tanács Ur hiveink tetszésekből szükségesképpen kelletvén ismét convocáltatnunk országúlhűségéret ad diem 16. proxime affuturi mensis Aprilis Fogaras városunkban: annak okáért kegyelmesen és igen serio parancsoljuk Hűségednek, hogy az megirt napon és helyen megjelenni semmiképpen el ne mulassa Hűséged, hogy Isten azt adván érnünk, Hűségeddel megegyezett akaratból tehessünk rendelést, mind az éléseknek s szekereknek állapotjáról, mind peniglen arra a szolgálatra deputálandó személyek által való administratiojának rendeléséről késedelem nélkül. Secus sub poena articulari non facturus. Datum in Arce nostra Fogaras, die 29 mensis Martij Anno 1678.

M. APAF, m. p.

Külczim: Generoso Joanni Was de Czege etc. Fideli Nobis dilecto.

(Eredetije a gr. Wass család czegei levéltárában.)

III.

Michael Apafi Dei gratia Princeps Transylvaniae, partium regni Hungariae Dominus et Siculorum Comes.

Generose Fidelis Nobis dilecte, Salutem et gratiam nostram!

Mind az nemes országnak articulusban írott végezésére, s mind az közönséges ország adajában való fogyatkozásokra nézve, mind egyéb iránt való közönséges dolgokra vigyázván indittattunk arra, hogy Kegyelmeteknek generalis ország gyűlését hirdetnénk Gyulafejevári városunkban ad diem 21 mensis Maij, Isten azt adván érnünk. Kegyelmednek azért kegyelmesen és serio parancsoljuk, dolgait úgy alkalmaztassa, hogy a megnevezett napon és helyen jelen lehessen, végezessünk egyenlő tetszésből, Istent segítségül híván, közönséges jóra való dolgokat. Ezen alkalmatossággal ország gyűlése után forgatni szokott causák is fognak agitáltatni; ha kinek azért oda való

pörei lesznek, dolgok igazításban vétetődik. Secus sub poena in Generáli Decreto expressa non facturus. Detum in Arce nostra Fogaras die 17 mensis Aprilis Anno 1679.

M. APAFI m. p.

Külczim: Generoso Joanni Was de Czege etc. Fideli nobis dilecto.

(Eredetije a gr. Wass család czegei levéltárában.)

NEHÁNY FALRAGASZ

1848⁸/₉-ből.

(Eredeti nyomtatványokról.)

Hirdetmény.

Noha a már hosszabb idő előtt ő Excelenciája a polgári s katonai kormányzó úr által Beszterczén e folyó év Augustus 11-én kiadott felszólítások a fegyverek, s löszerek beadását, nem különbben a mint törvénytelen, s már egészen értéketlen elesmert úgy nevezett Kossuth bankjegyek átszolgáltatását parancsolják, még is folytonosan találatnak mind az egyik, mind a másik az ide való lakosoknál, a miről bizonyossá tétettem.

Én tehát ezennel mint utolsó határüdöt az említett rendeletek végrehajtására e folyó hó 14-ét tűzöm ki, és reménylem, hogy ezen napig valamennyi fegyver, és mindennemű löszer az itteni várparancsnokságnak, a fenn nevezett jegyek pediglen egy különösen ezen czélra a tanácsházban felállított bizotmány-nak bé fognak szolgáltatni, mert mindegyik, ki a fenn határozott üdön tul, ezen utasítást

általhágja, magának tulajdonithatja okul, hogy ha vele az érintett felszólítások tartalma szerinti bánásmód minden kémelet nélkül bélepend.

Költ Marosvásárhelyt September 10-én 1849.

a cs. kir. katonai parancsnok

CHAVANNE FERENCZ S. K.

tábornok és dandár parancsnok.

Hirdetmény.

Értésemre esett, hogy itten éppen úgy rossz akaratu, valamint is szemtelen emberek által különbféle hazug, sőt esztelen hírek köröztetnek, mellyek ezen város s a környék lakossainak érzelmeiket nyugtalanitják, és azoknak ingerültségét a törvényes rend, és az ollyannyira közönségesen szükséges csend ellen tervezik. Ennek következtében kente-lenitve látom magamat, mindenkit rend s nem külömbsege nélkül illy szemtelen tettektől meginteni, mert én ezentúl nemcsak az illy hírek juditót, hanem egyszersmind a terjesztőit befogatni, s a legszigoruabban megbüntetni — sőt az elsőket a körülmények szerént még hadi törvény alá is fogom vettetni.

Költ Marosvásárhelytt September 10-én 1849.

CHAVANNE FERENCZ S. K.

tábornok

dandár s katonai parancsnok.

OKLEVELEK.

Közli: Szabó Károly.

XI.

A szeremi káptalan bizonyítja, hogy

Ilona, Beke comes ujlaki polgár leánya, néhai Benedeknek, száva-szent-demetri polgár néhai György comes és Bágy asszony fiának özvegye, a néhai Benedek örökségéből, nevezetesen

száva-szent-demeteri palotájából, fürdőjéből, méneséből, ingó s ingatlan javaiból őt és leányát Erzsébetet illető részt, szent-demeteri Mátyás comesnek, nejének említett Bagy asszonynek, s fiának Demeternek, szent-demeteri bírónak 70 szeremi márka ezüstért, egy négy éves zordon színű lóért s egy 2 éves csikóért örökösen átengedte. Kelt 1347. május 11-dikén.

Nos Capitulum ecclesie sancti Iriney martiris, memorie commendantes significamus tenere presencium quibus expedit vniu(ersis). Quod Comes Beke filius, Ladislai Ciuis de Wylak, et domina Elena filia eiusdem, relicta videlicet Benedicti filij quondam Comitit Georgy, Ciuis de sancto Demetrio, ex domina Bagy, nunc consorte Comitit Mathije, procreati, suo, et Elysabet filie sue, nomine et vice, ab vna parte. Exaltera vero, prenotatus Comes Mathyas filius Cosme Ciuis de eodem sancto Demetrio, domina Bagy coniunx sua, et Demetrius filius eiusdem, Judex scilicet de eodem sancto Demetrio, ad nostram personaliter accedentes presenciam, propositum extitit per eosdem vniformiter et relatum ministerio viueuocis, quod ipsi, composicione et ordinacione proborum virorum, amicabili interueniente, propter nexum et amorem proximitatis, super porcionibus, prenotate domine Elene, relicte ipsius Benedicti, et filie sue, ab eodem Benedicto procreate, in omnibus possessionibus et rebus, ipsius Benedicti infra nominatis, Jure ipsis prouenientibus, in talem pacis et concordie deuenissent vnionem et deuenerunt coram nobis. quod ipsa domina Elena, relicta prenotati Benedicti, porciones suas, et filie sue, prenotate, in Pallacio, et Balneo in Ciuitate sancti Demetrii situatis, Item in equacia, in vineis et in alijs omnibus bonis et rebus, ipsius Benedicti filij Georgij, mobilibus et immobilibus, Jure ipsis prouenientes, et ad ipsarum porcionem cedentes, et deuolutas, eisdem Comiti Mathye domine Bagy Consorti sue, et Demetrio Judici filio suo, pro Septuaginta marcis conpoti Syrmiensis, et duobus equis,

vno scilicet Zurdun coloris, quatrienno, et vno poledro, bienno, plene, per ipsam, ut asseruit, ab eisdem, habitis, et receptis, omni euulso et extirpato obstaculo contradiccionis remisisset, resignasset, et relaxasset, ac remisit, resignauit, et relaxauit coram nobis. in filios filiorum ipsorum, et heredum per heredes possidendas, tenendas, et pariter ac irreuocabiliter habendas, nullo penitus contradictore, apparente, et existente, Renunciando, omni Juri et dominio, quod in eisdem, possessionibus, bonis, et rebus, prememorati Benedicti, vsque ad diem datarum presencium habuissent. Sed in Jurisdictionem et proprietatem, ipsorum Comitit Mathije, domine Bagy consortis sue, et Demetrii filij sui, ac ipsorum posteritatum, transferendo, appropriando, et applicando pleno Jure, Tali vinculo obligaminis pena mediante, quod si prenotata domina Elena, relicta prememorati Benedicti, et Elysabet, filia sua, aut aliqui heredum, proximorum et posteritatum ipsarum, cuiuscunque temporis in [processu, super prememoratis porcionibus ipsarum, modo vt supra, relaxatis et resignatis, qualitercumque quesito colore, et in quocunque loco, aut coram quauis persona, eosdem Comitem Mathijam, dominam Bagy coniugem suam, et Demetrium filium suum, aut ipsorum sccessores, et posteritates, inquietare, molestare, et impedire vellent, aut pretextu earundem litem incitando, impetere attemptarent, extunc in adquisicione acquisitarum causarum, et pena sopitam causam, et penitus sedatam, innouare, et incitare volentis conuincerentur eofacto. Ad que omnia premissa et singula premisorum, eadem domina Elena, se, Elijsabet filiam suam, et suos posteritates, sponte, et vltronea coram nobis obligauit voluntate. Datum in vigilia festi Penthecostes, Anno domini, Millesimo. Trecentesimo. Quadragesimo. Septimo.

Eredetije pergamenem, a hátára nyomott kerek pecsét maradványaival, a b. Révay család levéltárában Sztaunyicskán.